

PODMIENKY VYDANIA ROZSUDKOV PRE ZMEŠKANIE PODĽA CIVILNÉHO SPOROVÉHO PORIADKU A Z POHĽADU APLIKAČNEJ PRAXE*

MIROSLAVA KUŠNÍRIKOVÁ

Abstract: **Conditions for Issuing Default Judgments Under the Civil Procedure Code and from the Perspective of Application Practice**

Default judgments are a stable part of the civil litigation process in Slovak law. The legislature links the conditions for their issuance to the violation of the established obligations by the party to the dispute, which brings their sanctioning function to the fore. Default judgments cause controversy in both the professional community and their application in practice as to the conditions enabling their issuance. In the following article, the author will first address the characteristics and purpose of default judgments in Slovak law and subsequently the conditions for their issuance from the *de lege lata* perspective and in the context of the decision-making activities of general courts and the Constitutional Court of the Slovak Republic. The aim is to confirm the hypothesis that the *de lege lata* legal regulation of default judgments regulated in the Civil Litigation Procedure appears untenable through the prism of the decision-making activities of the highest judicial authorities of the Slovak Republic.

Keywords: judgment by default; passivity of the litigant; sanction function

Kľúčové slová: rozsudok pre zmeškanie; pasivita strany sporu; sankčná funkcia

DOI: 10.14712/23366478.2026.94

1. CHARAKTERISTIKA, ÚČEL A JEDNOTLIVÉ DRUHY ROZSUDKOV PRE ZMEŠKANIE PODĽA CIVILNÉHO SPOROVÉHO PORIADKU

1.1 ÚVODNÉ POZNÁMKY KU CHARAKTERISTIKE A ÚČELU ROZSUDKOV PRE ZMEŠKANIE

Kontumačné rozsudky sú považované za klasické inštitúty civilného sporového procesu, vydanie ktorých prichádza do úvahy v prípade kvalifikovaného porušenia povinnosti niektorou zo sporových strán, následkom čoho je (potenciálne) jej

* Príspevok je vypracovaný a publikovaný v rámci riešenia výskumného projektu VEGA č. 1/0494/26 s názvom „Konceptia civilného sporového procesu a jednotlivé druhy žalôb podľa Civilného sporového poriadku – poznatky, výzvy, perspektívy“.

okamžitý kontumačný neúspech v spore. Do popredia tak vystupuje najmä ich sankčná povaha. S prihliadnutím na zaradenie rozsudkov pre zmeškanie v Civilnom sporovom poriadku, tieto sú osobitným procesným postupom v rovine odklonu od predpokladaného (a želaného) priebehu sporového konania, založeného na prezumovanej procesnej aktivite sporových strán v intenciách daných procesnými princípmi.

Vydanie kontumačného rozsudku považuje Švecová za dôsledok kvalifikovanej nečinnosti sporovej strany, ktorá formou svojej nečinnosti dáva najavo, že s dôsledkami svojej pasivity v súdnom spore je uzročená.¹ Podľa Ďuranu rozsudok pre zmeškanie predstavuje možnú formu procesnej sankcie za pasivitu procesných strán v sporovom konaní a hrozba jej použitia je prostriedkom vynútenia procesnej aktivity sporových strán.² Za formu sankcie považujú kontumačné rozsudky aj Kol'veková,³ Molnár,⁴ Vyhnálik⁵ alebo Čollák.⁶ Aj podľa dôvodovej správy kontumačné rozsudky predstavujú formu procesnej sankcie za pasivitu strany, ktorá spočíva predovšetkým v absencii povinnosti tvrdiť a povinnosti dôkaznej, či v nedostavení sa na už nariadené pojednávanie.⁷ Pre kontumačné rozsudky je typická práve možnosť rýchleho a efektívneho rozhodnutia sporu, avšak dôsledkom týchto pojmových znakov je značné zúženie ich skutkového základu s možnosťou imanentného prejavu princípu formálnej pravdy.⁸

Právna úprava kontumačných rozsudkov obsiahnutá v Civilnom sporovom poriadku nie je všeobecne prijímaná slovenskými procesualistami, resp. odbornou verejnosťou ako primárne sankčný inštitút. Ferenci napríklad zastáva názor, že „*nepredstavujú formu procesnej sankcie za pasivitu strany v spore a ich účel sa v ničom neodlišuje od účelu rozsudku ako takého a kontumačný rozsudok predstavuje spôsob ukončenia sporového konania na základe vysoko pravdepodobnej skutkovej domnienky založenej na dlhodobej ľudskej skúsenosti, že strana sporu, ktorá sa nevyjadrí a nezúčastní sa na pojednávaní (teda nezúčastňuje sa na spore), ani nemá žiadne argumenty vyvracajúce tvrdenia protistrany*“.⁹ Števček kontumačný rozsudok nepovažuje a priori za druh

¹ ŠVECOVÁ, D. in: FICOVÁ, S. a kol. *Občianske súdne konanie*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 257.

² ĎURANA, M. in: ŠTEVČEK, M. a kol. *Civilné právo procesné: úvod do civilného procesu a sporové konanie*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 406.

³ KOL'VEKOVÁ, V. Vplyv procesnej aktivity sporových strán a uplatňovania sudcovskej koncentrácie konania na dokazovanie v civilnom sporovom konaní. *Societas et Iurisprudentia: medzinárodný internetový vedecký časopis*. 2021, roč. 9, č. 4, s. 96.

⁴ MOLNÁR, P. in: ŠTEVČEK M. a kol. *Civilný sporový poriadok: komentár*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 865–866.

⁵ VYHNÁLIK, D. Kontumačný rozsudok ako obligatórny procesný úkon súdu. *Paneurópske právnické listy*. 2023, roč. 6, č. 1, s. 1.

⁶ ČOLLÁK, J. in: ČOLLÁK, J. a kol. *Procesné právo: význam súdneho procesu a civilné sporové konanie*. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2024, s. 400–402.

⁷ Vládný návrh zákona Civilný sporový poriadok. In: *Národná rada Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2026-03-10]. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=5280>.

⁸ Ku skutkovému základu jednotlivých druhov kontumačných rozsudkov pozri MOLNÁR, P. Skutkový základ súdneho rozhodnutia v skrátených konaniach a pri skrátených rozhodnutiach. In: VOJČÍK, P. – KOROMHÁZ, P. – VADAS, E. (eds.). *Košické dni súkromného práva II: recenzovaný zborník vedeckých prác*. Košice: Typopress, 2018, s. 667–674.

⁹ FERENCI, J. Zefektívnenie súdneho systému vs. bezbrehý formalizmus. *Bulletin slovenskej advokácie*. 2020, roč. XXVI, č. 1–2, s. 21–30.

sankcie, aj keď pripúšťa, že jeho vydanie nasleduje ako sankcia za procesnú pasivitu strany, avšak pri tomto druhu súdneho rozhodnutia do popredia kladie hospodárnosť konania.¹⁰ Husová pri analýze inštitútu rozsudku pre zmeškanie z pohľadu súdnej praxe dospela k záveru, že väčšina súdnej praxe od účinnosti Civilného sporového poriadku smeruje k prísnemu výkladu rozsudku pre zmeškanie ako k sankcii pre pasívnu stranu a skonštatovala skôr ojedinelosť opačného prístupu, ktorý je v rovine ojedinelej výnimky.¹¹ Aj v odôvodneniach súdnych rozhodnutí je možné sa stretnúť s názormi, že inštitút kontumačných rozsudkov slúži na urýchlenie civilného procesu¹² a nie primárne na sankcionovanie procesne nečinnnej strany. Obdobné názorové trendy sa objavujú aj v českej odbornej spisbe, v ktorej autori poukazujú na motivačnú funkciu právnej úpravy rozsudkov pre zmeškanie.¹³ Napríklad Lavický uvádza, že kontumačné rozsudky nie je možné chápať ako trest za to, že strana zmeškala nejaký úkon, ale ako faktor motivujúci stranu k tomu, aby v konaní nezostala pasívna.¹⁴

My zastávame názor, že vzhľadom na predpoklady vydania jednotlivých druhov kontumačných rozsudkov normované v Civilnom sporovom poriadku a vystavané na porušení tej-ktorej povinnosti (bližšie analyzované v ďalšej časti), ako aj terminológii zvolenú zákonodarcom pri označení tohto druhu rozsudku, do popredia vystupuje práve ich sankčný charakter, v dôsledku ktorého strana porušujúca právnu úpravu predvídanú povinnosť kontumačne spor prehrá bez toho, aby sa súd zaoberal otázkou opodstatnenosti žaloby, a teda súladu vydaného rozsudku s hmotnoprávnou úpravou.¹⁵ Na vedomý rozpor medzi hmotným právom a výsledkom súdneho konania rezultujúcim vo výroku rozsudku pre zmeškanie poukazuje aj Löwy a Kol'vecková.¹⁶

Nespochybnujeme samozrejme aj ich vplyv na hospodárnosť konania,¹⁷ tento je ale podľa nášho názoru len druhoradým aspektom primárne sankčného postihu kvalifikovanej nečinnosti sporovej strany. Prednostne sankčný charakter tak sekundárne podmieňuje aj hospodárnosť konania, a to predovšetkým, ak dôjde ku kontumačnej prehre strany sporu pri „prvej príležitosti“ tak, ako to predvída a dovoľuje právna úprava.

¹⁰ ŠTEVČEK, M. in: Š ŠTEVČEK, M. a kol. *Prednášky a texty z (nového) civilného procesu*. Skriptá. Bratislava: C. H. Beck, 2017, s. 80–81.

¹¹ HUSOVÁ, Z. Rozsudok pre zmeškanie z pohľadu súdnej praxe. *Justičná revue*. 2020, roč. 72, č. 5, s. 628–639.

¹² Napr. Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31. mája 2019, sp. zn. 3Co/157/2018; alebo Rozsudok pre zmeškanie Okresného súdu Ružomberok zo dňa 13. mája 2020, sp. zn. 1Cb/7/2020.

¹³ SEDLÁČEK, M. *Kontumační rozsudek*. Praha: C. H. Beck, 2025, s. 7.

¹⁴ Bližšie pozri: LAVICKÝ, P. a kol. *Moderní civilní proces*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 140.

¹⁵ Sankčný charakter rozsudkov pre zmeškanie nebol negovaný ani v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR (pozri napr. III. ÚS 121/2021 zo dňa 22. júla 2021).

¹⁶ LÖWY, A. – KOEVEKOVÁ, V. Modifikácie prejednávacieho princípu v sporoch o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva a o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2025, Vol. LXXI, č. 4, s. 222.

¹⁷ Na potenciál uľahčenia pozície súdu a potenciál zrýchlenia konania poukazuje aj Sedláček [SEDLÁČEK, M. Kontumační rozsudek. In: LAVICKÝ, P. – VALDHANS, J. – DOBROVOLNÁ, E. (eds.). *Dny práva 2017 / Days of law 2017. Část VII: reforma civilního procesu*. Brno: Masarykova univerzita, 2017, s. 58–68].

Samotnej existencii právnej úpravy rozsudkov na základe zmeškania je potrebné priznať aj určitý preventívny účinok, spočívajúci vo vytváraní tlaku na potrebnú mieru procesnej aktivity strán, nerešpektovanie ktorej môže viesť k strate sporu bez následnej možnosti realizácie „riadneho“ odvolacieho prieskumu [viď § 356 písm. b) CSP].¹⁸

1.2 DRUHÝ ROZSUDKOV PRE ZMEŠKANIE

Kontumačné rozsudky je možné deliť z viacerých hľadísk.¹⁹ Z pohľadu subjektu ich delíme podľa toho, v neprospech ktorej strany je kontumačný rozsudok vydaný. V kontradiktórnom procese majú byť nositeľom procesnej iniciatívy sporové strany. Žalobca iniciuje konanie a má záujem na efektívnom vedení „svojej právnej veci“. Rovnako žalovaný, ak má v spore procesne obstať, musí vyvíjať iniciatívu vo forme svojej procesnej obrany, čo rezultuje do procesnej úpravy kontumačných rozsudkov,²⁰ a to tak v neprospech žalobcu, ako aj žalovaného, čo je plne v súlade s uplatňovaním princípu rovnosti strán sporu.²¹

Ďalej je možné kontumačné rozsudky deliť z hľadiska toho, či sú vydávané v rámci „písomného štádia“ civilného konania (kde právna úprava umožňuje vydať tento rozsudok len v neprospech žalovaného, ktorý sa v lehote stanovenej súdom nevyjadrí k podanej žalobe), alebo v „ústnej časti“, a to na predbežnom prejednaní sporu, resp. na pojednávaní (kde je vydanie kontumačného rozsudku prípustné v neprospech oboch sporových strán ako sankcia za neospravedlnené nedostavenie sa na nariadené pojednávanie, resp. predbežné prejednanie sporu, po splnení ďalších podmienok, ktorým sa venujeme v druhej časti tohto článku).

Posledné kritérium delenia kontumačných rozsudkov spočíva v tom, či ich vydanie je podmienené o.i. dispozičným návrhom protistrany, alebo otázka vydania kontumačného rozsudku podlieha výlučne úvahe súdu bez ingerencie protistrany. V tejto súvislosti možno uvažovať nad tým, či vyžadovanie návrhu protistrany na vydanie kontumačného rozsudku je náležitosťou, ktorá má svoj nevyhnutný význam v sporoch s uplatňovaním princípu formálnej pravdy, a teda či by vydanie kontumačného rozsudku nemalo byť ponechané výlučne na úvahe súdu po naplnení podmienky zákonom predvídanej procesnej nedisciplinovanosti strany, na čo poukazuje Kol'vecková.²²

¹⁸ K procesnej aktivite sporovej strany ako limitu prieskumu v opravnom konaní bližšie pozri MOLNÁR, P. Procesná aktivita sporovej strany ako limit prieskumu v opravnom konaní. *Právny obzor*. 2024, roč. 107, č. 6, s. 633–645.

¹⁹ SEDLÁČEK, M. Kontumační rozsudek – analýza, komparace a náměty ke koncepci budoucí úpravy. *Právní rozhledy*. 2020, roč. 28, č. 10, s. 361.

²⁰ ŠTEVČEK, M. – ĎURIŠ, M. *Civilný sporový poriadok: komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 1001.

²¹ Kontumačné rozsudky boli za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a predpisov prípustné len v neprospech žalovaného, čo bolo v rozpore s princípom rovnosti strán a preto v rámci rekodifikácie civilného procesu bolo nevyhnutné upraviť možnosť vydania kontumačného rozsudku aj v neprospech žalobcu.

²² K uvedenému pozri KOEVEKOVÁ, V. *Princíp arbitrárneho poriadku v civilnom procese*. Dizertačná práca. Košice: Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022; a KOEVEKOVÁ, V. Sudcovská koncentrácia konania vo svetle budovania skutkového základu súdneho rozhodnutia v civilnom sporovom konaní. *STUDIA IURIDICA Cassoviensia*. 2021, Vol. 9, No. 1, s. 40.

2. K PODMIENKAM VYDANIA JEDNOTLIVÝCH DRUHOV KONTUMAČNÝCH ROZSUDKOV PODEĽA CIVILNÉHO SPOROVÉHO PORIADKU

Podmienky vydania kontumačných rozsudkov v zmysle platnej právnej úpravy môžeme klasifikovať ako procesné predpoklady, splnenie ktorých umožňuje ukončenie sporového konania osobitným procesným postupom predstavujúcim odklon od klasického priebehu sporového konania.²³

Spájajúcu podmienku všetkých druhov rozsudkov pre zmeškanie predstavuje obmedzenie ich vydania len na prípad žalôb na plnenie podľa § 137 písm. a) CSP. Následne sa tieto líšia fázou konania, v ktorej môžu byť vydané, (ne)obmedzením ich vydania dispozičným návrhom protistrany, ako aj charakterom povinnosti uloženej strane sporu, ktorú táto porušila.

Podmienkami vydania kontumačného rozsudku v písomnej fáze konania podľa § 273 CSP sú: (i) žaloba na plnenie podľa § 137 písm. a) CSP; (ii) doručenie uznesenia žalovanému, ktorým mu bola uložená povinnosť vyjadriť sa k žalobe, pripojiť listiny, na ktoré sa odvoláva, a označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení v lehote určenej súdom, a to do vlastných rúk, ktoré obsahovalo poučenie o následku nesplnenia povinnosti spočívajúcom v možnosti vydať kontumačný rozsudok a (iii) absencia vyjadrenia žalovaného v súdom stanovenej lehote v spojení s neospravedlnotením nesplnenia uloženej povinnosti vážnymi okolnosťami. Dikcia § 273 CSP po pozitívnom závere o splnení podmienok pre vydanie tohto rozsudku ponecháva konečný verdikt o vydaní rozsudku na úvahe súdu.²⁴

Vydanie kontumačného rozsudku podľa § 274 a § 278 CSP prichádza do úvahy buď na nariadenom pojednávaní alebo na predbežnom prejednaní sporu a bezvýnimčne je viazané na návrh protistrany. Podmienkami vydania kontumačného rozsudku v oboch prípadoch sú: (i) žaloba na plnenie podľa § 137 písm. a) CSP; (ii) nedostavenie sa žalobcu/žalovaného na pojednávanie; (iii) riadne a včasné predvolanie strany sporu obsahujúce poučenie o možných následkoch nedostavenia sa; (iv) neospravedlnotenie neprítomnosti stranou včas a vážnymi okolnosťami a (v) návrh protistrany na vydanie kontumačného rozsudku. Oproti rozsudku pre zmeškanie žalovaného ako následku nevyjadrenia sa k žalobe kontumácia žalobcu alebo žalovaného v dôsledku zmeškania pojednávania je *de lege lata* normovaná výslovne ako postup súdu prvej inštancie bez možnosti diskrecie v tejto otázke.²⁵ V prípade vydania rozsudku pre zmeškanie na predbežnom prejednaní sporu zároveň súd musí mať posúdené ako nesplnené podmienky na zastavenie konania, odmietnutie žaloby alebo zamietnutie žaloby, ktoré spôsobí

²³ Kontumačný rozsudok nie je, samozrejme, jediným odklonom od štandardného priebehu konania. Alternatívou je aj schválenie súdneho zmiernu. K tomu pozri napr. SKLENÁROVÁ, M. (Ne)odporovateľnosť dohody schválenej formou súdneho zmiernu v porovnaní českej a slovenskej súdnej praxe. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*. 2025, Vol. LXX, č. 3, s. 47–69.

²⁴ „Súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o žalobe podľa § 137 písm. a) rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak [...]“ (§ 273 CSP).

²⁵ „Na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak [...]“ (§ 274 CSP).

vysporiadania sa so žalobou majú (prihliadnuc na § 172 ods. 1 a ods. 2 CSP) prednosť pred kontumáciou strany sporu.

Dané podmienky normované zákonodarcom reflektujú na účel rekonštrukcie, a to (i) aby kontumačné ukončenie sporu dopadalo na obe strany v súlade so zásadou rovnosti strán a (ii) hrozba sankcionovania strany sporu v celom priebehu konania preventívne zabezpečovala riadnu a včasnú procesnú aktivitu nielen u žalovaného, ale aj žalobcu.²⁶

Hoci podmienky vydania všetkých druhov kontumačných rozsudkov sú nepochybne súladné s princípom formálnej pravdy (čo je zvýraznené ich skutkovým základom), v aplikačnej praxi ich vydávanie len cez prizmu tohto princípu so sankčnými dôsledkami s ním spätými nie je, najmä pri rozsudkoch pre zmeškanie podľa § 274 a § 278 CSP, prijímané. Rozhodovacia činnosť, vrátane rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít, analyzovaná v ďalšej časti príspevku, zásadným spôsobom dotvára podmienky vydávania jednotlivých druhov rozsudkov pre zmeškanie.

3. K VYBRANÝM ASPEKTOM PODMIENOK VYDANIA KONTUMAČNÉHO ROZSUDKU V KONTEXTE APLIKAČNEJ PRAXE V SR

3.1 (NE)KOGENTNOSŤ § 274 A § 278 CSP

V slovenskej právnej úprave je možné za jeden z najproblematickejších aspektov rozsudkov pre zmeškanie považovať (ne)kogentnosť ustanovení § 274 alebo § 278 CSP upravujúcich podmienky ich vydania v dôsledku zmeškania predbežného prejednávania sporu, prípadne pojednávania stranou sporu. Pri gramatickom výklade (a najmä pri komparácii s § 273 CSP)²⁷ je nepochybné, že rozsudok pre zmeškanie vydávaný na pojednávaní, príp. na predbežnom prejednaní sporu, nie je koncipovaný ako možnosť súdu (tak, ako to zákonodarcu v § 273 CSP normuje pri nevyjadrení sa žalovaného k žalobe), ale za splnenia zákonných podmienok evokuje povinnosť súdu rozhodnúť týmto osobitným procesným postupom bez možnosti voľnej úvahy súdu v otázke jeho vydania.

V aplikačnej praxi predmetný výklad zaznamenal výrazne negatívne ohlasy a gramatický výklad bol konfrontovaný s teleologickým výkladom, ktorému nezodpovedala obligatórnosť vydávania kontumačných rozsudkov, a to aj s poukazom na sociálnu koncepciu slovenského civilného procesu. V rozhodovacej činnosti tak nastala dvojkoľajnosť, keď sa postup podľa § 274 CSP a § 278 CSP považoval v rovnakom čase za obligatórny, ako aj za fakultatívny. Základný argument pre vylúčenie obligatórnosti ich vydania tkvie v tom, že strana môže byť sankcionovaná aj v prípade neospravedlneného

²⁶ SEDLÁČEK, *Kontumační rozsudek*, 2025, s. 130.

²⁷ Podľa § 273 CSP „súd môže aj bez nariadenia pojednávania rozhodnúť o žalobe podľa § 137 písm. a) rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie, ak [...]“. Podľa § 274 a § 278 CSP „[...] na pojednávaní rozhodne súd o žalobe podľa § 137 písm. a) na návrh žalobcu (žalovaného) rozsudkom pre zmeškanie, ktorým žalobe vyhovie (zamietne), ak [...]“.

zmeškania (niektorého) v poradí ďalšieho nariadeného pojednávania, keď ukončenie sporu jej kontumačnou prehrou nie je žiaduce vzhľadom na stav konania a stupeň vykonaného dokazovania.

V tomto smere je prelomovým rozhodnutím uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 4. júna 2019, sp. zn. I. ÚS 233/2019, v ktorom bola obligatornosť vydávania kontumačných rozsudkov podľa § 274 a § 278 CSP odmietnutá ako prílišný formalizmus a požiadavka upustenia od prioritizácie striktnie gramatického výkladu predmetných ustanovení *de facto* predstavuje odklon od kogentnej právnej úpravy. Podľa názoru Ústavného súdu SR vysloveného v tomto rozhodnutí by sudy prvej inštancie mali v procese zvažovania splnenia podmienok umožňujúcich rozhodnúť spor kontumačne brať na zreteľ najmä (i) dobu trvania súdneho konania, (ii) počet pojednávanií, (iii) absenciu nečinnosti strany sporu v priebehu sporu a (iv) rozsiahlosť dokazovania, v mantineloch ktorých je potrebné vykladať prítomnú kvalifikovanú nečinnosť strany sporu.

Otázkou kogentnosti postupu v zmysle predmetných ustanovení sa v dôsledku dovolania generálneho prokurátora, ktorým napadol postup odvolacieho súdu spočívajúci v zrušení kontumačného rozsudku súdu prvej inštancie podľa § 274 CSP argumentujúc nesplnením podmienok pre jeho vydanie zaoberal aj Najvyšší súd SR v uznesení zo dňa 15. júla 2021, sp. zn. 5CdoGp/1/2019. Generálny prokurátor SR poukazoval na dikciu § 274 CSP v kontexte povinnosti súdu pri naplnení podmienok v ňom normovaných kontumačný rozsudok vydať, čo Najvyšší súd SR odmietol podporne poukazujúc práve na názor vyslovený v zmieňovanom uznesení Ústavného súdu SR.

Na tomto mieste musíme kriticky uviesť, že aj po vyslovení názoru Ústavného súdu SR tento nie je všeobecne rešpektovaný a vydanie kontumačného rozsudku za formálneho splnenia podmienok je niektorými všeobecnými súdmi považované naďalej za obligatorne. Napríklad Krajský súd v Trnave vo svojom rozhodnutí²⁸ uviedol, že ak boli splnené zákonom stanovené podmienky, súd prvej inštancie bol povinný, nie oprávnený takýto rozsudok vydať. Takisto Okresný súd Košice I vo svojom rozhodnutí²⁹ uviedol, že „*ak sú splnené podmienky v § 274 CSP a žalobca vydanie rozsudku pre zmeškanie navrhne, súd nemá inú možnosť, ako vydať kontumačný rozsudok*“. Obdobne postupoval Okresný súd Nitra,³⁰ Okresný súd Stará Ľubovňa³¹ alebo Okresný súd Lučenec.³²

²⁸ Bod 42 Uznesenia Krajského súdu v Trnave zo dňa 25. mája 2021, sp. zn. 31Cob/118/2020.

²⁹ Bod 4 Rozsudku Okresného súdu Košice I zo dňa 3. septembra 2020, sp. zn. 40C/37/2019.

³⁰ „*S poukazom na vyššie skutočnosti a citované zákonné ustanovenia súd konštatuje, že v prejednávanej spore boli splnené všetky zákonné podmienky pre rozhodnutie o žalobe rozsudkom pre zmeškanie žalovanej. Súd bol preto povinný rozhodnúť o žalobe formou rozsudku pre zmeškanie žalovanej, t.j. žalobe v celom rozsahu vyhovel*“ (bod 9 Rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 3. júna 2021, sp. zn. 36C/13/2021).

³¹ „*Za danej situácie, ak sú splnené už spomenuté procesné podmienky, súd musí v zmysle § 274 CSP obligatorne návrhu žalobcu na vyhlásenie rozsudku pre zmeškanie žalovaného vyhovieť*“ (Rozsudok Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 22. októbra 2020, sp. zn. 5Cb/4/2020).

³² „*S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti a citované zákonné ustanovenia súd konštatuje, že v prejednávanej spore boli splnené všetky zákonné podmienky pre rozhodnutie o žalobe rozsudkom pre zmeškanie žalovaných a súd bol preto povinný rozhodnúť o žalobe formou rozsudku pre zmeškanie žalovaných, t.j. žalobe v celom rozsahu vyhovel*“ (Rozsudok Okresného súdu Lučenec zo dňa 26. mája 2021, sp. zn. 5C/7/2018).

Nedávno aj Okresný súd Senica vo svojom rozhodnutí³³ vychádzal z premisy, že po splnení podmienok normovaných v § 274 CSP súd nemá inú možnosť ako navrhovaný rozsudok vydať.

Hoci prevažná časť rozhodnutí nasleduje vyslovený názor ústavného súdu, existencia predmetných rozhodnutí (toho času síce v minoritnom zastúpení), podľa nášho názoru indikuje potrebu úpravy znenia § 274 a § 278 CSP zo strany zákonodarcu smerom k zohľadneniu posunu v aplikačnej praxi tak, aby bol dodržaný princíp právnej istoty, keďže považujeme za výrazne nežiaduce, ak sa súdy prvej inštancie rozchádzajú v posúdení základnej otázky, a to či postup podľa § 274 a § 278 CSP je obligatórny alebo naopak fakultatívny, pripúšťaajúci, aby napriek formálnemu splneniu podmienok normovaných v týchto ustanoveniach, návrhu na vydanie rozsudku pre zmeškanie súd prvej inštancie nevyhovel. Z uvedeného dôvodu v závere formulujeme návrh *de lege ferenda*, ktorým by sa posun v aplikačnej praxi premietol aj do pozitívnej právnej úpravy, čo by prispelo k zvýšeniu právnej istoty strán civilného sporového procesu.

3.2 DÔVODNOSŤ ŽALOBY AKO PREDPOKLAD VYDANIA ROZSUDKU PRE ZMEŠKANIE

Pri posudzovaní splnenia podmienok pre vydanie všetkých druhov rozsudkov pre zmeškanie sme identifikovali diskrepanciu v prístupe súdov prvej inštancie k otázke skúmania opodstatnenosti a dôvodnosti žaloby ako ďalšieho predpokladu vydania kontumačného rozsudku. V dôsledku uvedeného pri vydávaní kontumačného rozsudku dochádza nie ojedinele³⁴ podľa nášho názoru k nesprávnej modifikácii princípu formálnej pravdy, lebo všeobecné súdy posudzujú aj opodstatnenosť žalobcom uplatneného nároku preukazovaním nespornosti žalobcom tvrdených skutočností, resp. osvedčovaním uplatneného nároku v kontexte priložených listinných dôkazov,³⁵ čím *de facto* rozširujú podmienky pre jeho vydanie.

Na uvedené poukázal v odôvodnení svojho rozhodnutia napríklad Okresný súd Humenné: „*Skutkovým základom kontumačného rozsudku bez nariadenia pojednávania je žalobcom tvrdený skutkový stav, t. j. kontumačne sa vyhovie žalobcom tvrdenému nároku. Ak súd dospeje k názoru, že žalobcom tvrdený skutkový stav nie je sporný a súčasne sú kumulatívne splnené zákonné podmienky podľa § 273 CSP, môže vydať kontumačný*

³³ V bode 5 okresný súd konštatuje, že „*keďže boli kumulatívne splnené všetky podmienky uvedené vyššie pre rozhodnutie vo veci rozsudku mpre zmeškanie a žalobca navrhol rozhodnúť touto formou rozsudku, súdu nezostávalo iné, než návrhu vyhovieť. Vo veci bolo teda rozhodnuté rozsudkom pre zmeškanie*“ (Rozsudok Okresného súdu Senica zo dňa 13. januára 2025, sp. zn. 9C/44/2024).

³⁴ Opodstatnenosť žalobcom uplatneného nároku, ako ďalšiu podmienku vydania kontumačného rozsudku posudzoval aj napr. Okresný súd Bratislava V rozsudku pre zmeškanie zo dňa 7. júla 2021, sp. zn. 24C/28/2021, ktorý v bode 3 odôvodnenia uviedol „*skutkovým základom pre rozhodnutie súdu sa stali skutočnosti tvrdené žalobcom, podložené listinnými dôkazmi procesného útoku*“, Okresný súd Nové Zámky v rozsudku pre zmeškanie zo dňa 15. júna 2021, sp. zn. 13C/66/2020 a v bode 6 odôvodnenia uviedol „*súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, nakoľko súd považuje za žalobcom predložených dokladov žalobu za dôvodnú a zároveň boli splnené všetky náležitosti uvedené v § 273 CSP [...]*“, a tiež Okresný súd Žiar nad Hronom v rozsudku zo dňa 1. októbra 2021, sp. zn. 25Cb/5/202.

³⁵ Rozsudok Okresného súdu Bratislava II zo dňa 10. decembra 2019, sp. zn. 19C/68/2019.

rozsudok v neprospech žalovaného. “³⁶ Obdobne postupoval aj Mestský súd Košice³⁷ a Okresný súd Prešov,³⁸ ktoré vydanie rozsudku pre zmeškanie odôvodnili nespornosťou žalobcom tvrdeného skutkového stavu, ktorý vyplýva z listinných dôkazných prostriedkov, t. j. posúdením žaloby ako opodstatnenej.

K dôvodnosti žaloby ako podmienke rozsudku pre zmeškanie sa vyjadril aj Najvyšší súd SR, ktorý vo svojom rozhodnutí³⁹ zaujal názor, že ak je žalobcom tvrdený skutkový stav sporný, súd nemôže pri nevyjadrení sa žalovaného k žalobe rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie podľa § 273 CSP. Podľa nášho názoru je so správnosťou uvedeného záveru možné polemizovať, a to s poukazom na právnu úpravu tzv. nesporných skutkových tvrdení v civilnom sporovom procese, s ktorými sa najvyšší súd v danom rozhodnutí bližšie nevysporiadal.⁴⁰

Ak strana opomenie poprieť všetky relevantné skutkové tvrdenia protistrany, prípadne ich poprie, avšak neúčinne, podľa § 151 ods. 1 a 2 CSP sa *ex lege* uplatní právna domnienka o nespornosti takýchto skutkových tvrdení a súd tieto nesporné skutkové tvrdenia má povinnosť bez ďalšieho zahrnúť do skutkového základu, čo je prísny prejavom princípu formálnej pravdy, uplatňujúceho sa skrz rôzne inštitúty civilného procesu. Nesporné skutkové tvrdenia, ktoré charakteristiku nespornosti získali ich nepopretím alebo nekvalifikovaným popretím protistranou, si súd osvojí ako zistený skutkový stav, z ktorého vychádza v meritórnom rozhodnutí.⁴¹ Z uvedeného dôvodu

³⁶ Rozsudok Okresného súdu Humenné zo dňa 7. júna 2021, sp. zn. 7Cb/84/2020.

³⁷ Mestský súd Košice v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že „*následne na základe prejavu žalobcu (návrh na rozhodnutie súdu rozsudkom pre zmeškanie žalovaného v zmysle ust. § 274 CSP) a skutočnosti, že žalovaná skutkové okolnosti tvrdené žalobcom podporené predloženými listinnými dôkazmi, nepoprela a zároveň sa prejednávania sporu neúčastnila, hoci bola naň riadne a včas predvolaná a ani neospravedlila svoju neprítomnosť včas a vážnymi okolnosťami, pričom o následku nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie bola žalovaná v predvolaní na prejednanie sporu poučená, súd v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami a zhodnotení, že boli splnené zákonné procesné podmienky v merite veci rozhodol tak ako je uvedené v I. výroku tohto rozsudku a žalobe pre zmeškanie žalovanej v celom rozsahu vyhovel po zhodnotení všetkých dôkazov predložených žalobcom na preukázanie svojho nároku*“ (Rozsudok Mestského súdu Košice zo dňa 17. decembra 2024, sp. zn. 32Cb/30/2024). Obdobne Mestský súd Košice postupoval v konaní pod sp. zn. 95Cb/92/2024, v ktorom zdôraznil, že „*predbežné posúdenie žaloby so záverom, že nie sú splnené podmienky pre jej zamietnutie bolo jedným z dôvodov, pre ktoré mestský súd rozhodol o splnení podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie v neprospech žalovaného*“ (Rozsudok Mestského súdu Košice zo dňa 21. mája 2025, sp. zn. 95Cb/92/2024).

³⁸ Okresný súd Prešov vo svojom recentom rozhodnutí pri rozhodovaní o náhrade škody titulom škody na zdraví vydal rozsudok pre zmeškanie žalovaného podľa § 274 CSP, vydanie ktorého odôvodnil nasledovne: „*Súd je povinný zväziť vydanie rozsudku pre zmeškanie najmä s ohľadom na skutkový a právny stav tvrdený žalobcom. Súd v tomto prípade teda posúdil aj vhodnosť vydania rozsudku pre zmeškanie po materiálnej stránke. Súd zbral v úvahu skutkový stav tvrdený žalobkyňou, o ktorom nemal pochybností a vyhodnotil ho ako nesporný, keďže ten vyplýval z listinných dôkazov predložených žalobkyňou. Taktiež nárok uplatnený žalobkyňou vyplýva z hmotného práva a súd ho považoval za dôvodný*“ (Rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 20. mája 2025, sp. zn. 34C/53/2024).

³⁹ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 20. decembra 2022, sp. zn. 2Obdo/54/2022.

⁴⁰ V tejto súvislosti aj Čollák uvádza, že súd pri vydávaní kontumačných rozsudkov nevychádza a neopiera sa o zistený skutkový stav, ale dôvodom ich vydávania je naplnenie zákonodarcom predpokladaného predpokladu, ktorým je pri každom kontumačnom rozsudku odlišná skutková-procesná situácia (kontumačný predpoklad). Bližšie pozri ČOLLÁK, J. in: ČOLLÁK, c. d., s. 400.

⁴¹ TOMAŠOVIČ, M. in: ŠTEVČEK a kol., *Civilný sporový poriadok*, s. 573.

postup súdu, ktorý pri posudzovaní podmienok odôvodňujúcich vydanie kontumačného rozsudku najmä podľa § 273 CSP skúma aj nespornosť žalobcom uvádzaných tvrdení, nielenže nemá oporu v legálnom texte predmetného ustanovenia, ale zároveň sa podľa nášho názoru priechi právnej úprave posudzovania skutkových tvrdení podľa Civilného sporového poriadku, ktorý už v prípade pasivity sporovej strany, keď táto v priebehu sporu opomenie poprieť niektoré skutkové tvrdenia protistrany, prípadne nekvalifikovanej procesnej obrany, keď ich síce poprie, avšak neúčinne, zaväzuje súd podľa § 151 ods. 1 a 2 CSP tieto skutkové tvrdenia považovať za nesporné a bez ďalšieho ich pojať do skutkového základu súdneho rozhodnutia. Pokiaľ teda zákonodarca pri čiastočnej pasivite sporovej strany, resp. pri nekvalifikovanej procesnej obrane stanovuje ohľadom takýchto skutkových tvrdení prísnu a obligatórnu zákonnú domnienku ich nespornosti,⁴² *per argumentum a minori ad maius* máme za to, že pri úplnej pasivite sporovej strany v nami posudzovanej situácii je „nadpráca“ súdu spočívajúca v skúmaní žalobcom tvrdených skutočností z pohľadu ich vzájomnej konzistentnosti a vnútornej nerozpornosti neprípustná, nemajúca oporu v zákonnej úprave a rozporná so súčasnou prísnu koncepciou civilného sporového procesu.⁴³

Z uvedeného dôvodu sa nestotožňujeme s tým, že opodstatnenosť žaloby má byť podmienkou vydania kontumačného rozsudku a podľa nášho názoru je nesprávny aj postup súdu spočívajúci v realizácii osvedčovania žalobcom tvrdených skutočností na základe predložených listinných dôkazov tak, ako je koncipovaný napríklad inštitút platobného rozkazu podľa § 265 CSP.

Domnievame sa, že ak by sme pripustili, aby podmienkou vydania kontumačného rozsudku bola aj nespornosť žalobcom tvrdených skutočností, a teda opodstatnenosť žaloby, kontumačný rozsudok by nebol sankciou za pasivitu strany sporu, ale len prostriedkom na urýchlenie „inak jasného výsledku konania“, a to bez potreby vyskladania skutkového základu súdneho rozhodnutia normovaným procesným postupom (§ 215 ods. 2 CSP), s čím sa nestotožňujeme. Nakoniec, s možnosťou výsledku sporu v podobe jeho kontumačného ukončenia s výsledkom odlišným, než k akému by dospel konajúci súd po absolvovaní riadneho priebehu konania, počíta aj ústavný súd.⁴⁴

Vzhľadom na vyššie uvedené preto za správny a súladný s koncepciou Civilného sporového poriadku považujeme názor Krajského súdu v Košiciach, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia zdôraznil, že „*nie je povinnosťou súdu prvej inštancie prihladiť na to, či žalobca v priebehu konania predostrel úplné a nerozporné tvrdenia, na ktorých založil svoj nárok*“.⁴⁵

⁴² *De iure* domnienka nespornosti môže indikovať prísnu formálnosť, ktorá však môže byť korigovaná súdom uplatnením materiálneho korektívu v zmysle § 150 ods. 2 CSP a strana môže byť vyzvaná na doplnenie skutkových tvrdení, ktorými popiera tvrdenia protistrany, čím môže byť zhojená počiatočná nedostatočnosť jej procesnej obrany (k uvedenému pozri TOMAŠOVIČ, M. in: ŠTEVČEK a kol., *Civilný sporový poriadok*, s. 574).

⁴³ Budovanie skutkového základu rozhodnutia „sankčným spôsobom“ v civilnom spore nie je ojedinelé, bližšie pozri KUŠNÍRIKOVÁ, M. Konkurencia spôsobov budovania skutkového základu v civilnom spore pri pasivite žalovaného. *STUDIA IURIDICA Cassoviensia*. 2024, Vol. 12, No. 1, s. 142–157.

⁴⁴ Nález Ústavného súdu SR zo dňa 12. novembra 2021, sp. zn. III. ÚS 339/2021 (bod 14).

⁴⁵ Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 2. februára a 2025, sp. zn. 8Co/27/2024.

3.3 NEZÁUJEM STRANY O ĎALŠIE VEDENIE KONANIA

V aplikačnej praxi sa vyskytujú protichodné názory na posudzovanie nečinnosti a pasivity strany sporu z pohľadu, či pasivita strany (napr. neúčast' strany na predbežnom prejednaní sporu alebo na konkrétnom pojednávaní) má mať za následok klasifikáciu strany ako pasívnej (bez možnosti prihliaďať na jej doterajšie aktívne správanie sa v priebehu konania), alebo, naopak, je pri konkrétnej pasivite strany sporu možné (či dokonca potrebné) zhodnotiť úroveň jej procesnej diligencie v celom doterajšom priebehu konania.⁴⁶

Vyhranený názor na uvedený aspekt ponúkol Krajský súd v Žiline, ktorý posudzovanie prechádzajúceho správania sporovej strany ako kritéria determinujúceho vydanie alebo naopak nevydanie kontumačného rozsudku zaznáva:⁴⁷ „Rozsudok pre zmeškanie žalovaného v zmysle § 274 CSP tak predstavuje sankciu za nedostavenie sa žalovaného na pojednávanie, čo nemožno spájať so žalovaným tvrdným nedostatkom pasivity na jeho strane. Nemôže preto obstať odvolací dôvod žalovaného, že v konaní nebol pasívny, keďže pre rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie v zmysle § 274 CSP nie je rozhodujúce posúdenie otázky aktivity, či pasivity žalovaného v konaní, ale nedostavenie sa žalovaného na nariadené pojednávanie [...]“. Naopak, Krajský súd v Trnave túto otázku posudzuje diametrálne odlišne a predchádzajúcu aktivitu strany sporu aj v písomnej fáze konania považuje za plne relevantný aspekt odôvodňujúci nevydanie rozsudku pre zmeškanie napriek neospravedlnenému zmeškaniu pojednávania.⁴⁸

S prihliadnutím na vyššie zmienené rozhodnutia ústavného súdu, sp. zn. I. ÚS 233/2019, a najvyššieho súdu, sp. zn. 5CdoGp/1/2019, máme za to, že „prelomenie kogentnosti“ § 274 a § 278 CSP najvyššími súdnymi autoritami priam zaväzuje skúmať predchádzajúcu aktivitu sporovej strany zo strany súdu prvej inštancie a jej pasivitu neposudzovať izolovane a len vo vzťahu k neúčasti na konkrétnom pojednávaní, na ktorom sa protistrana domáha vydania kontumačného rozsudku, ale komplexne v celom doterajšom priebehu konania, včítane jeho písomnej fázy. Vzhľadom na dikciu § 274 a § 278 CSP sankcionovanie strany v podobe jej kontumačnej prehry síce prichádza do úvahy na ktoromkoľvek pojednávaní, avšak poradie pojednávania, s ktorým úzko súvisí aj doba trvania konania, rozsiahlosť doposiaľ vykonaného dokazovania, podaní strany ako ďalších relevantných kritérií vyslovených ústavným súdom, je základným determinantom pre nevyhovenie návrhu na vydanie rozsudku pre zmeškanie na pojednávaní na návrh protistrany. Aj v odbornej spisbe sa je možné stretnúť s názorom, že ak sa strana sporu zúčastnila predchádzajúcich pojednávanií vo veci, nemožno usudzovať len na základe zmeškania

⁴⁶ SEDLÁČEK, *Kontumační rozsudek*, 2025, s. 74–76.

⁴⁷ Uznesenie Krajského súdu v Žiline zo dňa 20. augusta 2020, sp. zn. 14Cob/73/2020, v ktorom zároveň poukázal na svoju ustálenú rozhodovaciu prax, keď aktivita sporovej strany (ktorá predchádza pojednávaníu, príp. predbežnému prejednaníu sporu, na ktoré sa táto strana nedostavila) nie je pre vydanie kontumačného rozsudku podľa § 274 a § 278 CSP relevantná v spojení s odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 22. novembra 2018, sp. zn. 5Obdo/87/2018, v ktorom ani Najvyšší súd SR predchádzajúcu aktivitu sporovej strany nepovažoval za rozhodujúcu pri vydávaní kontumačného rozsudku podľa § 274 a § 278 CSP.

⁴⁸ Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 30. septembra 2020, sp. zn. 23Co/6/2020.

jedného pojednávania, že nemá skutočný záujem o konanie.⁴⁹ Ukončenie dlhoročného sporu kontumáciou strany pre zmeškanie niektorého pojednávania bolo opakovane posúdené ústavným súdom ako porušenie práva strany na spravodlivý proces (bližšie napr. uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 4. februára 2021, sp. zn. III. ÚS 89/2021).

S touto líniou sa stotožnil najvyšší súd aj v uznesení zo dňa 31. októbra 2023, sp. zn. 2Obdo/6/2023 („splnenie podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného v zmysle § 274 CSP je potrebné posudzovať so zreteľom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci, zohľadňujúc predchádzajúcu procesnú aktivitu žalovaného [napr. vyjadrenie k veci samej], ako aj nevyhnutnosť jeho osobnej účasti na pojednávaní. Rozsudok pre zmeškanie žalovaného by mal súd ako vhodnú formu rozhodnutia voliť len v prípade, keď je s ohľadom na predchádzajúce správanie žalovanej strany zjavné, že táto sa nechce na konaní aktívne podieľať, prípadne konanie len účelovo predlžuje. V opačnom prípade súd spor vecne prejedná, a to v neprítomnosti žalovaného.“), ktoré bolo následne zverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SR pod R 49/2023.

Vo svetle vyššie analyzovaných rozhodnutí ústavného súdu a najvyššieho súdu konštatujeme, že pasivita strany sporu má byť posudzovaná v širších súvislostiach, ktoré podľa nášho názoru zahŕňajú aj posudzovanie toho, či strana v priebehu konania rešpektovala súdom uložené povinnosti spočívajúce v povinnosti či možnosti vyjadriť sa, príp. reagovať na rôzne výzvy zo strany súdu v skoršom štádiu konania, dopadajúcu najmä na písomnú fázu konania a plnenie povinností súvisiacich s nariadením pojednávania. Zastávame preto názor, že súd v procese hodnotenia splnenia podmienok pripúšťajúcich vydanie kontumačného rozsudku v dôsledku zmeškania pojednávania stranou sporu by mal zhodnotiť procesnú diligenciu strany cez kvantitatívny náhľad. Skúmanie kvalitatívnych parametrov realizovanej procesnej obrany alebo útoku nie je skúmaním záujmu o ďalšie vedenie konania, ale skúmaním vecnej stránky sporu. Pokiaľ strana, v neprospech ktorej sa posudzuje splnenie podmienok pre vydanie rozsudku pre zmeškanie, poskytla skutkové tvrdenia a návrhy na vykonanie dokazovania buď v podanej žalobe alebo vyjadrení sa k nej, v replike, duplike či inom podaní, prípadne sa zúčastnila niektorého z predchádzajúcich pojednávaní, nie je vo svetle judikatúry ústavného súdu a najvyššieho súdu namieste konštatovať nezáujem strany o vedenie konania, a tým primeranosť ukončenia sporu rozsudkom pre zmeškanie. V nadväznosti na uvedené však poznamenávame, že „hrozba“ sankcionovania strany sporu v celom priebehu konania, t. j. preventívny charakter rozsudkov pre zmeškanie, ktorý tieto plnili, v dôsledku uvedeného stráca svoje opodstatnenie.

Pre úplnosť je však potrebné poukázať na nedávne rozhodnutie najvyššieho súdu,⁵⁰ v ktorom tento pri posudzovaní splnenia podmienok vydania rozsudku pre zmeškanie žalovaného podľa § 274 CSP negoval predchádzajúcu aktivitu strany sporu v tzv. písomnej fáze konania („V danom prípade sa žalovaná nedostavila na prvé pojednávanie vo veci, a teda nebolo možné prihliadnuť na jej predchádzajúcu procesnú aktivitu. Zároveň v tomto štádiu konania súd ešte ani nezačal vykonávať dokazovanie.“), pričom

⁴⁹ K uvedenému pozri napríklad ŠŤASTNÝ, P. – ŠTEVČEK, M. in: ŠTEVČEK a kol., *Civilný sporový poriadok*, s. 1124.

⁵⁰ Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 30. októbra 2024, sp. zn. 9Cdo/110/2023.

v bode 14 tohto rozhodnutia najvyšší súd explicitne zrelativizoval vyjadrenie žalovanej k žalobe ako jej záujem o vedenie konania. V kontexte vlastnej judikatúry najvyššieho súdu v spojení s judikatúrou ústavného súdu je však dané rozhodnutie ojedinelým.

Z aplikačnej praxe sa pre účely primeranosti ukončenia sporu rozsudkom pre zmeškanie ako nejasnou javí hranica medzi účasťou strany na pojednávaní ako realizáciou jej práva alebo naopak plnením jej povinnosti. Ústavný súd vo svojom rozhodnutí vyslovil názor, že nie je udržateľným postup súdu prvej inštancie spočívajúci v poučení⁵¹ strany sporu o možnosti ukončenia sporu kontumačným rozsudkom pri jeho zmeškaní v predvolaní na každé nariadené pojednávanie v konaní. Ústavný súd v zmieňovanom rozhodnutí⁵² pri posudzovaní ústavnej udržateľnosti kontumačného ukončenia konania trvajúceho niekoľko rokov (v ktorom bolo nariadených viacero pojednávaní) v neprospech žalobkyne z dôvodu neospravedlneného zmeškania jedného z pojednávaní konštatoval, že nie je zrejmé, prečo súd prvej inštancie vyžadoval osobnú prítomnosť žalobkyne na pojednávaní pod hrozbou vydania rozsudku pre zmeškanie a takto neúčelne vynucoval splnenie procesnej povinnosti. Ústavný súd v danom rozhodnutí prezentuje jasný názor o potrebe odmietnutia kontumačného rozsudku ako paušalizovaného postupu ukončenia sporu prichádzajúceho do úvahy pri každom nariadenom pojednávaní, čím ako ďalšiu podmienku opodstatňujúcu záver o primeranosti sankcionovania strany rozsudkom pre zmeškanie je potrebné zaradiť, či vynucovanie osobnej prítomnosti strany sporu bolo na tom-ktorom pojednávaní zo strany súdu prvej inštancie účelným.

Umožnenie osobnej prítomnosti strany sporu na nariadenom pojednávaní je realizáciou jedného z čiastkových práv spadajúcich pod právo na spravodlivý proces. Pokiaľ strana nie je zastúpená pre celé konanie, predvoláva sa táto strana vždy, pokiaľ má zástupcu na celé konanie, predvoláva sa spravidla len tento zástupca a strana len v prípade, ak je potrebné vykonať jej výsluch (§ 178 ods. 1 CSP).⁵³ Osobná prítomnosť strany na pojednávaní však môže byť žiaduca aj v prípadoch, keď sa jej výsluch nevykonáva. Ako poukazuje Šorl, v individuálnych prípadoch môže osobná prítomnosť strany aj zastúpenej pre celé konanie prispieť k tomu, že priamo na pojednávaní budú vyriešené niektoré sporné skutočnosti, strany doplnia skutkové tvrdenia, prípadne uzatvoria zmier.⁵⁴

Akcentujúc však na podmienku účelnosti predvolania strany sporu na pojednávanie sa domnievame, že pokiaľ v konaní nebol navrhnutý výsluch strany, ktorému súd vyhovel, je osobná prítomnosť strany sporu na nariadenom pojednávaní, len jej právom. Pokiaľ však strana bola predvolaná za účelom jej výsluchu, dostavenie sa na nariadené pojednávanie vnímame už v rovine jej povinnosti. Sledujúc zmieňovaný názor ústavného súdu je vynucovanie osobnej prítomnosti strany sporu na pojednávaní pod hrozbou vydania kontumačného rozsudku opodstatnené len v prípade, ak súd potrebuje vykonať

⁵¹ K náležitému splneniu formálnej podmienky spočívajúcej v riadnom poučení strany sporu o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie pozri bod 14. nálezu Ústavného súdu SR zo dňa 12. novembra 2021, sp. zn. III. ÚS 339/2021.

⁵² Nález Ústavného súdu SR zo dňa 22. júla 2021, sp. zn. III. ÚS 121/2021, bod 12.

⁵³ Výsluch strany má v rámci dôkazných prostriedkov subsidiárne postavenie, ku ktorému by mal súd pristúpiť až po tom, čo tvrdené skutočnosti nemožno preukázať inak a zároveň výsluch strany bol navrhnutý (§ 195 ods. 1 CSP).

⁵⁴ ŠORL, R. in: ŠTEVČEK a kol. *Civilný sporový poriadok*, s. 712.

výsluch strany. Pokiaľ sa nejedná o tento prípad, domnievame sa, že vynucovanie prítomnosti sporovej strany na pojednávaní pod hrozbou vydania kontumačného rozsudku, nespĺňa podmienku účelnosti, pretože jej neprítomnosť nepredstavuje prekážku postupu v konaní ani nebráni jeho skončeniu. Osobnú účasť sporovej strany vnímame len v rovine jej práva.

Rozhodnutie strany sporu sa pojednávania nezúčastniť v konečnom dôsledku môže nepriaznivo postihnúť stranu čo do jeho výsledku tým, že sa vedome vzdáva práva konfrontovať protistranu, priebeh a výsledky dokazovania, uplatniť ďalšie prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, či realizovať ďalšie dispozičné oprávnenia (zmena žaloby, jej späťvzatie, uznanie nároku, uzatvorenie zmiery a pod.) priamo na pojednávaní. Uvedené procesné súvislosti by mali byť pre stranu sporu dostatočnou motiváciou sa nariadeného pojednávania zúčastniť na dobrovoľnej báze. V opačnom prípade, ak s výsledkom konania nebude spokojná, skutočnosť, že súd na danom pojednávaní vykonal dokazovanie, prípadne pripustil ďalšie prostriedky procesného útoku alebo obrany protistrany na pojednávaní prítomnej v súlade s § 153 CSP, nie je podľa nášho názoru možné namietat' v rámci odvolacieho konania, napríklad argumentáciou porušenia práva na spravodlivý proces podľa § 365 písm. b) CSP. Pri prijatí opačného výkladu by využitie práva nezúčastniť sa pojednávania stranou mohlo predstavovať obštrukciu s cieľom „vytvoriť“ si odvolací dôvod pre prípad svojho neúspechu, čo je potrebné odmietnuť.

V tejto časti uvažujeme nad „dôsledkami“ vysloveného názoru ústavného súdu. V najčastejšie frekventovaných sporoch o uloženie peňažnej povinnosti, v ktorých je možné rozhodnutie platobným rozkazom len na náklade tvrdených skutočností žalobcu a listinných dôkazných prostriedkov, je výsluch strany spravidla nadbytočným, čím podmieňovanie osobnej účasti strany sporu by tak vo svetle vyššie analyzovaného rozhodnutia ústavného súdu už na prvom pojednávaní mohlo byť neúčelným, v nadväznosti na čo by prípadné vydanie rozsudku pre zmeškanie predstavovalo neprimeranú sankciu. Uvedeným sa relativizuje podľa nášho názoru doposiaľ formovaná judikatúra všeobecných súdov, ktorá klasické peňažné spory radila medzi tie, v ktorých kvalifikovaná pasivita sporovej strany spočívajúca v neospravedlnenom zmeškaní pojednávania, následne vyúsťujúca do vydania rozsudku pre zmeškanie, v zásade predstavovala primeranú sankciu.

Máme za to, že súdej prvej inštancie by daný vývoj judikatúry mali zohľadniť a automaticky do predvolaní na pojednávania nezahŕňať aj poučenie o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, čo je podľa našich zistení bežnou praxou prvoinštančných súdov. S prihliadnutím na vyššie uvedené by súd prvej inštancie mal v predvolaní na pojednávanie poučiť stranu sporu o možnosti jej kontumácie v dôsledku zmeškania nariadeného pojednávania len tom v prípade, ak je osobná prítomnosť sporovej strany na nariadenom pojednávaní nevyhnutná, čo musí posúdiť súd prvej inštancie vždy predovšetkým s ohľadom na predmet konania a produkované skutkové tvrdenia a dôkazné návrhy sporových strán. Pokiaľ súd nedospeje k pozitívnemu záveru o nevyhnutnosti osobnej účasti sporovej strany na pojednávaní, nie je namieste vynucovať osobnú prítomnosť sporovej strany ani na prvom nariadenom pojednávaní pod hrozbou vydania kontumačného rozsudku a jej osobnú účasť je potrebné ponechať v rovine práva

sporovej strany sa pojednávania zúčastniť.⁵⁵ Pokiaľ aj súd prvej inštancie podmienil účasť strany sporu na pojednávaní hrozbou vydania rozsudku pre zmeškanie zaslaním štandardizovaného predvolania obsahujúceho toto poučenie, máme za to, že ani v dôsledku neospravedlneného zmeškania tohto pojednávania stranou sporu nie je bez ďalšieho možné vyvodit' záver o tak kvalifikovanom porušení povinnosti dostaviť sa na toto pojednávanie, ktoré je možné dávať do roviny nezájmu strany o vedenie konania. Súd by mal pri prípadnom vznesení návrhu protistrany na vydanie rozsudku pre zmeškanie vyhodnotiť, či poučenie strany sporu o možnosti vydania rozsudku pre zmeškania bolo účelným a v súlade s prijatým záverom následne rozhodnúť o návrhu protistrany na vydanie rozsudku pre zmeškanie.

Ako posledný prípad v rámci analyzovanej časti uvádzame sankcionovanie kontumačným rozsudkom podľa § 274 alebo § 278 CSP stranu sporu za situácie, ak sa táto z osobnej účasti na pojednávaní ospravedlnila, pojednávanie nežiadala odročiť a súhlasila s prejednaním veci bez svojej prítomnosti.⁵⁶ Potenciálnu nesprávnosť sankcie strany sporu kontumačnou prehrou v prípade ospravedlnenia jej neúčasti a udelením súhlasu na prejednanie veci bez jej prítomnosti konštatoval Ústavný súd SR v Uznesení zo dňa 15. apríla 2021, sp. zn. II. ÚS 195/2021, s ktorým sa stotožňujeme. Z vykonanej analýzy je najfrekvencovanejším dôvodom naznačeného postupu nízka hodnota sporu a značná vzdialenosť súdu od bydliska/ sídla strany sporu, prípadne jej zástupcu, keď sa strana ospravedlní s akcentom na hospodárnosť konania sledujúc nenavyšovanie nákladov konania, ktoré v závere bude znášať niektorá zo sporových strán podľa rozhodnutia súdu o otázke nároku na náhradu trov konania a následne jej výšky.

Pokiaľ s prihladnutím na doterajšiu aktivitu strany sporu absentuje snaha o obštrukcie a predlžovanie konania a strana len využíva svoje právo sa na nariadenom pojednávaní osobne nezúčastniť, čo deklaruje tým, že spolu s ospravedlnením svojej neúčasti nežiada o jeho odročenie, nie je podľa nášho názoru možné vyvodit' záver, že strana nemá záujem o vedenie konania, čím absentuje základná podmienka primeranosti ukončenia konania rozsudkom pre zmeškanie tak, ako ju vytvorila rozhodovacia prax.

3.4 PREDMET KONANIA AKO DETERMINANT VYLUČUJÚCI UKONČENIE KONANIA ROZSUDKOM PRE ZMEŠKANIE

De lege lata úprava podmienok vydania rozsudkov pre zmeškanie vylučuje ich vydanie len v prípade sporov s ochranou slabšej strany a len jednostranne v neprospech slabšej strany (viď § 299 ods. 1 CSP, § 313 ods. 1 CSP a § 321 CSP). Pokiaľ sa jedná o žalobu na plnenie podľa § 137 písm. a) CSP a nejedná sa o slabšiu stranu, po

⁵⁵ Ku konkurencii rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 a 278 CSP a práva strana nezúčastniť sa nariadeného pojednávania bližšie pozri KUŠNÍRIKOVÁ, M. Kontumačné rozsudky v aktuálnej rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych autorít. In: ČUHA, R. – MARUŠKINOVÁ, Z. (eds.). *Zborník zo 7. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie: Banskobystrické zámočké dni práva*. Banská Bystrica: Belianum, 2025, s. 579–586.

⁵⁶ Pozri napríklad Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 29. septembra 2020, sp. zn. 11Co/276/2019; Uznesenie Krajského súdu v Prešove zo dňa 25. mája 2021, sp. zn. 20Co/28/2020; Uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 3. decembra 2019, sp. zn. 25Co/14/2019.

splnení podmienok normovaných v § 273, 274 a 278 CSP je striktne z pohľadu právnej úpravy možné ukončiť súdne konanie vydaním rozsudku pre zmeškanie bez ohľadu na predmet konania.

V rámci analyzovanej problematiky je preto potrebné poukázať na svojho druhu ojedinelé rozhodnutie Najvyššieho súdu SR,⁵⁷ ktorý faktické ukončenie celej prejednávanej veci, predmetom ktorej sú ústavou chránené základné práva a slobody na oboch stranách sporu⁵⁸, ako následok zmeškania jedného pojednávania stranou sporu, vyhodnotil ako nenáležitú. Najvyšší súd v zmieňovanom rozhodnutí uvedený názor odôvodňuje potrebou riadneho prejednanie žaloby na súde prvej inštancie spolu so zachovaním možnosti neúspešnej strane podať riadny opravný prostriedok v plnom rozsahu odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 CSP, čím *de facto* zavádza v rámci žalôb na plnenie dve kategórie, keď u prioritizovanej kategórie zahŕňajúcej práva chránené v ústavnej rovine by kontumačný rozsudok mal byť *ex lege* vylúčený.

Predmetný názor najvyššieho súdu tak vnáša do štádia posudzovania splnenia podmienok vydania toho-ktorého kontumačného rozsudku nový aspekt pozitívnu úpravou nepredvídaný, ktorá, tak ako sme uvádzali v úvode tejto časti nevyučuje ich vydanie vo vzťahu k niektorému predmetu konania žalôb na plnenie (samozrejme s prihliadnutím na *lex specialis* úpravu sporov s ochranou slabšej strany podľa § 299 ods. 1, § 313 ods. 1 a § 321 CSP), čím záver o ich generálnom vylúčení pre určitý druh konania, je unikátnym.

V aplikačnej praxi je však možné aj po vyslovení tohto názoru najvyššieho súdu nájsť kontumačné ukončenie sporu týkajúceho sa nárokov vyplývajúcich z ochrany osobnosti,⁵⁹ hoci v zmysle zmieňovaného rozhodnutia najvyššieho súdu je tento spôsob ukončenia sporového konania považovaný najvyšším súdom za nenáležitý.

Len aplikačná prax ukáže, pre aké ďalšie predmety súdnych konaní bude ich ukončenie rozsudkom pre zmeškanie vyhodnotenú ako nenáležitú. Zohľadňujúc argumentáciu najvyššieho súdu obsiahnutú v danom rozhodnutí sa domnievame, že spormi s obdobným charakterom môžu byť aj nároky na náhradu škody na zdraví, v spojení s náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch uplatnenú z dôvodu *non lege artis* poskytnutej zdravotnej starostlivosti,⁶⁰ v ktorých by súd mal napriek neospravedlnenému zmeškaniu

⁵⁷ Predmetné rozhodnutie považujeme za významné z viacerých dôvodov. Jednak ním Najvyšší súd SR zohľadnil a akceptoval názor Ústavného súdu SR čo do potreby upustenia od formalistického výkladu § 274 CSP (ako aj § 278 CSP), čím nastáva posun nielen v jeho vlastnej rozhodovacej činnosti, zároveň dochádza k započatiu zosúladenia rozhodovacej činnosti najvyšších súdnych (čl. 2 ods. 2 CSP) a predmetné rozhodnutie prináša nový aspekt, ktorý by mal súd zväziť v procese rozhodovania o splnení podmienok pre vydanie kontumačného rozsudku, ktorým je predmet sporu (Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 15. júla 2021, sp. zn. 5CdoGp/1/2019).

⁵⁸ V prejednávanej veci sa jednalo o právo na súkromie, právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti a mena na strane žalobcu verzus sloboda prejavu na strane žalovaného.

⁵⁹ Pozri napríklad rozsudok Okresného súdu Trnava zo dňa 16. mája 2025, sp. zn. 18C/70/2024.

⁶⁰ K zaradeniu medicínskych sporov medzi spory s ochranou slabšej strany pozri KUŠNÍRIKOVÁ, M. – KOLVEKOVÁ, V. Postavenie žalobcov v sporoch proti poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. In: MOLNÁR, P. a kol. (eds.). *Košické dni súkromného práva 4: pocta profesorovi Vojčíkovi: recenzovaný zborník vedeckých prác*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022, s. 180–191.

pojednávania niektorou stranou sporu prioritizovať rozhodnutie rozsudkom na základe výsledkov dokazovania. Nami formulovaným návrhom *de lege ferenda* v štvrtjej časti by predmetný aspekt mohol byť súdmi prvej inštancie plne zohľadnený.

4. ZHODNOTENIE STAVU *DE LEGE LATA* A FORMULÁCIA NÁVRHOV *DE LEGE FERENDA*

V nadväznosti na analýzu vybraných rozhodnutí konštatujeme, že rozsudky pre zmeškanie prešli zložitým vývojom v aplikačnej praxi, vrátane zaujímavého úkazu, keď normovaná kogentnosť pozitívnej právnej úpravy v § 274 a § 278 CSP, nepripúšťajúca mieru voľnej úvahy súdu pri ich vydaní, bola odmietnutá ako prejav formalizmu. Napriek jednoznačným záverom najvyšších súdnych autorít materiálny náhľad v tomto smere nie je všeobecne akceptovaný, čo odôvodňuje potrebu zmeny právnej úpravy a ponechanie „záverečného rozhodnutia“ o vydaní alebo nevydaní rozsudku pre zmeškanie na úvahe súdu, ktorý môže zväziť všetky okolnosti prejednávanej veci, včítane doterajšieho správania sporovej strany, stavu dokazovania a samotného konania, čo plne zodpovedá sociálnej koncepcii civilného procesu a pozícii silného sudcu.⁶¹

Materiálny náhľad prvotne produkovaný ústavným súdom dotvára účel a zmysel kontumácie strany sporu precizovaním výkladu jednotlivých podmienok umožňujúcich vydanie toho-ktorého rozsudku pre zmeškanie, na druhej strane však analyzovaná novšia judikatúra tak ústavného súdu,⁶² ako aj najvyššieho súdu podľa nášho názoru presahuje prvotný materiálny náhľad a atakuje opodstatnenosť aktuálnej úpravy kontumačných rozsudkov. Dotváranie podmienok najvyššími súdnymi autoritami SR má podľa nášho názoru za následok oslabenie preventívnej funkcie rozsudkov pre zmeškanie, a naopak prioritizáciu vecného prejednávania sporu pred jeho sankčným ukončením vydaním rozsudku pre zmeškanie.

Zmena § 274 a § 278 CSP na výslovné fakultatívny postup súdu obdobne, ako je koncipovaný § 273 CSP, je podľa nášho názoru potenciálne spôsobilá jednak (i) zabezpečiť plnenie povinností stranami sporu, a zároveň (ii) umožniť súdu posúdiť primeranosť kontumačnej prehry v kontexte individuálnych okolností prejednávaneho prípadu cez prizmu podmienok produkovaných najvyššími súdnymi autoritami, včítane (iii) ponechania priestoru pre ďalšie dotváranie judikatúry najvyššími súdnymi

⁶¹ Ako uvádza Molnár, „úlohou súdu prvého stupňa je riadne zistiť skutkový stav, právne ho posúdiť, zaujať autoritatívny názor na predmet konania a dostatočne odôvodniť tento názor“ (pozri MOLNÁR, P. On Violation of the Right to a Fair Trial by Insufficient Reasoning of the Decision. *STUDIA IURIDICA Cassoviensia* [online]. 2022, Vol. 10, No. 1, s. 75 [cit. 2026-03-10]. Dostupné na: http://sic.pravo.upjs.sk/ecasopis/102022-1/05_Molnar_ON_VIOLATION.pdf) je v prípade kontumačných rozsudkov, ako osobitných procesných postupov značne dotknutý, napriek tomu súd prvej inštancie sledujúc § 275 a §279 CSP sa vývojom judikatury podľa nášho názoru nemôže „obmedziť“ len na strohú identifikáciu nároku a právny dôvod vydania rozsudku pre zmeškanie, ale z odôvodnenia by malo jasne vyplývať, že jeho vydanie prešlo aj testom materiálneho prístupu v kontexte judikatury najvyšších súdnych autorít.

⁶² Nález Ústavného súdu SR zo dňa 12. novembra 2021, sp. zn. III. ÚS 339/2021, v ktorom ústavný súd odmietol opodstatnenosť hrozby vydania kontumačného rozsudku na niektorom z ďalších nariadených pojednávaní pre prípad neospravedlneného zmeškania stranou sporu.

autoritami umožňujúce vyplnenie prípadných aplikačných nezrovnalostí, ktoré vzniknú v aplikačnej praxi. Podmienky vydania týchto rozsudkov prezentované aplikačnou praxou však podľa nášho názoru kladú zvýšené nároky na precíznejšie odôvodnenie právneho dôvodu vydania rozsudku pre zmeškanie (pre *lex specialis* § 275 a § 279 CSP ku § 220 CSP stále zjednodušené) tak, aby v prípadnom riadnom alebo mimoriadnom opravnom konaní bolo možné posúdiť primeranosť ukončenia sporu v prvoinštančnom konaní týmto osobitným procesným postupom v neprospech sporovej strany.⁶³

Keďže ku faktickej fakultatívnosti postupu podľa § 274 a § 278 CSP dochádza aj pri aktuálne účinnej právnej úprave, v ktorej vidia najvyššie súdne autority naďalej aplikačné výzvy, markantné dotváranie (resp. až pretváranie) predpokladov vydania rozsudkov pre zmeškanie z nášho pohľadu indikuje potrebu legislatívnej úpravy jasnejších podmienok vydávania rozsudkov pre zmeškanie tak, aby boli dodržiavané požiadavky predvídateľnosti súdnych rozhodnutí a právnej istoty.

Z uvedeného dôvodu načrtávame návrh *de lege ferenda* úpravy rozsudkov pre zmeškanie tak, že pokiaľ súd prvej inštancie nepristúpi k ukončeniu sporu kontumáciou žalovaného podľa § 273 CSP,⁶⁴ kontumačný rozsudok v neprospech žalovaného by bolo možné pri žalobách na plnenie podľa § 137 písm. a) CSP (fakultatívne) vydať v prípade, pokiaľ sa tento k žalobe nevyjadrí, zároveň sa nedostaví na prvé nariadené pojednávanie a vydanie tohto rozsudku žalobca navrhne. Z kumulatívneho splnenia týchto skutočností by bolo možné vyvodit' dostatočne zrejmy nezáujem žalovaného o plnohodnotné prejednanie veci a vydanie konečného rozhodnutia na základe výsledkov dokazovania. Takáto úprava by bola v značnej miere podobná českej právnej úprave (§ 153b Občianskeho súdneho rádu),⁶⁵ podľa ktorej je možné rozsudkom pre zmeškanie ukončiť konanie len v dôsledku zmeškania prvého pojednávania žalovaným (samozrejme po splnení aj ďalších podmienok normovaných v § 153b Občianskeho súdneho rádu). Z dôvodu uplatňovania princípu kontradiktórnosti a rovnosti strán sporu považujeme vydanie rozsudku pre zmeškanie aj v neprospech žalobcu za správne. O jeho vydaní by sme v rovine fakultatívnosti uvažovali v prípade, že sa žalobca nedostaví na prvé nariadené pojednávanie a žalovaný vydanie kontumačného rozsudku na tomto pojednávaní navrhne, berúc na zreteľ vyššiu mieru procesnej diligencie zaťažujúcej práve žalobcu, ako subjektu iniciujúceho súdne konanie.

Pri takejto zmene, hoci indikujúcej formalizovaný charakter rozsudkov pre zmeškanie, by odpadli polemiky či pasivita strany dosiahla „potrebnú“ mieru, resp. či už je možné usudzovať jej nezáujem o konanie, čo považujeme za najviac problematický

⁶³ Ku kvalite odôvodnenia súdneho rozhodnutia ako predpokladu efektívneho prieskumu v riadnom a mimoriadnom opravnom konaní bližšie pozri MOLNÁR, *On violation of the right to a fair trial by insufficient reasoning of the decision*, s. 70.

⁶⁴ Vzhľadom na fakultatívnosť postupu podľa § 273 CSP má konajúci súd možnosť zväziť nesplnenie podmienok jeho vydania napriek neospravedlnenému nevyjadreniu sa žalovaného k žalobe, napr. cez predmet konania ako aspekt analyzovaný v bode 3.4 toto článku.

⁶⁵ „Zmešká-li žalovaný, kterému byly řádně doručeny do jeho vlastních rukou (§ 49) žaloba a předvolání k jednání nejméně deset dnů přede dnem, kdy se jednání má konat, a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které se ve věci konalo, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkající se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.“

aspekt pri posudzovaní splnenia podmienok pre vydanie týchto rozsudkov následne produkujúci opravné konania. Zachovanie fakultatívnosti je potrebné pre individuálne posúdenie predmetu konania (práv chránených Ústavou SR a nárokov z nich vyplývajúcich, ktorých sa žalobca domáha), keď je potrebné napriek pasivite strany sporu rozhodnúť riadnym rozsudkom, aby bol neúspešnej strane zachovaný plný odvolací prieskum.

Pri obmedzení vydania rozsudkov pre zmeškanie podľa § 274 a § 278 CSP len na prvé pojednávanie, pokiaľ k jeho vydaniu nedôjde a strana sa bez ospravedlnenia nedostaví na ďalšie v poradí nariadené pojednávania, súd spor vecne prejedná a skutkový základ vybuduje na výsledkoch dokazovania, prípadne v súbehu s ďalšími spôsobmi, pre ktoré budú naplnené zákonné podmienky (napríklad aplikáciou § 151 CSP).

JUDr. Miroslava Kušníriková, PhD.
Právnická fakulta Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach
miroslava.kusnirikova@upjs.sk
ORCID: 0000-0003-0323-3232